

2000 trupulleikin og lögfrøðiligu spurningarnir

Ár 2000 trupulleikin er í veruleikanum ikki ein trupulleiki. Hetta eiti fevnir um allar teir feilir, ið kunnu koma í teldum og forritum - ja í øllum elektroniskum skipanum, sum nýta tveysifrað árstól. - Tann sannroynd, at ár 2000 trupulleikin mest sum ikki var umrøddur fyri nøkrum fáum árum síðani, ber helst í sær, at tað fer at verða sera trupult at fáa endurgjald fyri okkurt, sum er keypt fyri 6-7 árum síðani, skrivir Anna Dam, advokatur, í sera áhugaverdari grein til Vinnuhúsið

Á heimasíðuni hjá Vinnuhúsinum er sera áhugaverd grein eftir Onnu Dam, advokatur, sum víðgerð ár 2000 trupulleikan frá fleiri áhugaverdum sjónarhornum. Vit fara her at endurgeva brot úr greinini hjá Onnu Dam, so eisini tey, sum ikki hava Internet samband fáa gleði av hesi grein og hennara tíðarvendi áskoðan.

- Seinastu árin er nógv gjørt burtúr og tosað um tann sokallaða ár 2000 trupulleikan. Ein tøkniligur trupulleiki, sum hevur verið ein stór figgarlig byrða hjá fyrirtøkum og stovnum kring allan heim og framvegis fer at verða tað hjá nøkrum eftir ársskið. Á 2000 trupulleikin er í veruleikanum ikki ein trupulleiki. Hetta eiti fevnir um allar teir feilir, ið kunnu koma í teldum og forritum - ja í øllum elektroniskum skipanum, sum nýta tveysifrað árstól.

- Tá spurningurin um, hvør skal bera hesa figgarligu byrðuna, skal svarast, er tað lögfrøðin, sum ásetur rættindi og skyldur av týðningi. Teir lögfrøðiligu spurningarnir í samband við ár 2000 trupulleikan eru nógvir og floktir, og niðanfyri verður í stuttum nortíð við nakrar teirra.

- Á hvønn hátt, og hvussu langt aftur í tíðina kann ein seljari/veitari ella ráðgevi ábyrgjast fyri, at ein telda, eitt forrit, ein skipan ella annað ikki hevur ár 2000 forleika? Hvat fevnir ein møguleg ábyrgd um? Hvar kann ábyrgjast? Seljari? Framleiðari? Undirveitari?

Hvussu kann seljari ábyrgjast

- Sambært keypilógini skal keyparin gera vart við seg áðrenn eitt ár eftir, at ein vora er útfyllgjað, um brek (manglar) eru við vörnu, skal hann ikki missa rættin til m. a. endurgjald. Ein »mangul« í lögfrøðiligu týðningi er, tá ein vora ikki hevur teir eginleikar, sum keypari og seljari hava avtalað, at vora skal hava. Ella sum keyparin av røttum hevur gingið út frá, at

keypta vora hevði.

- Tá metast skal um, hvørt ein vora hevur »manglar«, verður í fyrsta lagi hugt at avtaluni millum keypara og seljara. Millum annað verður hugt at sølu- og veitingartreytum, vørulýsing, vegleiðingum, »garantum« osfr. Í øðrum lagi verður hugt at, hvørjar vónir partarnir av røttum kundu gera sær í samband við avtaluna um vørna.

- Eingin ivi er um, at er handilin farin fram innan fyri eitt ára freistina í keypilógini, er manglandi ár 2000 forleiki ein mangul, sum gevur keypara ávis rættindi: Hann kann krevja, at handilin skal ganga aftur. Krevja, at tað keypta verður tillagað, soleiðis at tað fær ár 2000 forleika. Og keyparin kann eisini krevja endurgjald fyri tap orsakað av tí manglandi ár 2000 forleikanum.

Ráðgevara- og upplýsingarskylda seljarans

- Hóast tøkniligir í dag javnan verður skift út, eru tað nógv, sum hava útbúnað, sum er eldri enn eitt ár. Fleiri teirra koma eftir ársskið til staðfesta, at tað, tey keyptu, ikki hevur ár 2000 forleika. Hava tey so ongan møguleika at seta fram nakað krav? Jú, í summum fornum hava tey.

- Har seljarin hevur lovað - veitt vissu fyri - at tað selda hevur ár 2000 forleika, kann keyparin seta fram krav móti seljara. Í øðrum lagi kann keyparin seta fram krav móti seljara um so er, at seljarin hevur »svikað«. Til hetta er at siga, at henda stóðan vil ikki koma ofta fyri, av tí at tað skal lutfalsliga nógv til, áðrenn tað kann sigast, at talan er um svik.

- Í triðja lagi kann ein seljari ella ráðgevi ábyrgjast eftir vanligum endurgjaldsreglum, tí vora ella tænastan er ov vónalig. Hvussu langt henda ábyrgd røkkur, er upp til rættin at gera av. Vit kunnu ímynda okkum, at rætturin kemur til ta niðurstøðu, at tað er edv-seljari, sum er sakkønur og tískil hevur skyldu at upplýsa

keyparan um øll víðurskipti, sum hava týðning í samband við keypið. Uttan so, at keypari sjálvur er sakkønur.

- Tað er í einstøkum fornum í samband við keyp av edv-útbúnaði staðfest, at tað má verða tann sakkøni, sum má bera ábyrgdina fyri, at ein skipan t.d. ikki megnar tað, sum keyparin hevði roknað við. Hertil er tó at siga, at rætturin - mær kunnugt - enn ikki hevur tikið støðu til ráðgevara- og upplýsingarskylduna hjá teimum, sum selja teldur og telduútbúnað, í samband við ár 2000 forleika.

Fyrirtreytir

- Metingin av, um manglandi ár 2000 forleiki er ein mangul í lögfrøðiligu høpi, er tengd at nógvum víðurskiptum. Jú nærri avtalan millum seljara og keypara liggur ársskiðinum, tess meir má sigast, at keypari av røttum er gingin út frá, at tað keypta hevði ár 2000 forleika.

- Millum fakfólk er metingin helst tann, at tað, sum er keypt innan fyri try til fimm tey seinastu árin, eigur at hava ár 2000 forleika. Er hetta ikki uppfyllt, er talan um ein »mangul«, sum seljarin kann ábyrgjast fyri.

- Tað óvuga ger seg sjálvandi galdandi, um seljarin hevur upplýst, at vora ikki hevur ár 2000 forleika.

Ella um tað ikki kundi væntast, at vora fór at halda og verða nýtt eftir ársskið og keyparin var greiður yvir hetta. Tann sannroynd, at ár 2000 trupulleikin mest sum ikki var umrøddur fyri nøkrum fáum árum síðani, ber helst í sær, at tað fer at verða sera trupult at fáa endurgjald fyri okkurt, sum er keypt fyri 6-7 árum síðani.

Hvat fevnir ábyrgd um?

- Í hesum víðurskiptum, sum í flest øllum øðrum, hevur stóðin á trupulleikanum stóran týðning. Seljarin hevur í fyrstu syftu skyldu til, um talan er um ein týðandi brek »manglar«, at royna at bøta hetta. Er seljarin ikki førur fyri at

gera t a d sjálvur, má hann gjalda tað tað kostar at lata onkran annan greiða trupulleikan.

- Harumframt kann keypari krevja endurgjald fyri skjalprógvað tap orsakað av vantandi ár 2000 forleikanum. Eitt tilfelli tap kann verða trupult at prógva. Endar málið í rættinum, verður úrslitið ofta, at mett verður um tapið, og tá verður eisini hugt at hvussu nógv er galdið fyri vørna/tænastuna tá hon var keypt, soleiðis at endurgjaldið ofta kemur at standa í eitt ávíst mæt við hetta.

Avmarkan av ábyrgd

- Tað er vanligt í sáttmálum um edv-veitingar, at seljari avmarkar sína figgarligu ábyrgd. Slíkir »ábyrgdarfráskrivningarklausular« hava gildi, men hóast alt bert til eitt ávíst mark.

- Er talan um vanligar standard sølu- og veitingartreytir, sum ikki hava verið umrøddar í samband við handilin, og sum keypari kanska ikki hevur verið greiður yvir hvussu vítt tær fevna, er møguleiki fyri, at hesar verða settar til viks.

Skyldan at avmarka tap

- Ein av meginreglunum í endurgjaldsrættinum er, at tú hevur skyldu til at avmarka tap titt mest møgu-

l i g t .

Henda regla merkir, at ein, sum keypir edv-útgørd, helst hevur skyldu til sjálvur at kanna ár 2000 forleikan á útgørdini. Ger hann ikki hetta, kann tað bera í sær, at hann ikki fær endurgjald.

- Hvussu stór krøv kunnu setast keyparanum um sjálvur at kanna ár 2000 forleikan er treytað av virkseminum hjá tí einstaka. Hildið verður, at stovnar og fyrirtøk, sum hava samfelagsliga týðningarmiklar uppgávur, hava eina víðkaða skyldu til sjálvi at kanna ár 2000 forleikan í skipanum teirra.

Hvar kann ábyrgjast?

- Tá talan er um edv-útgørd og skipanir, er ofta talan um fleiri lið. Ein framleiðari, ein heilsola og ein vanligur handil - seljarin, sum hevur beinleiðis samband við keyparan. Lögfrøðiliga er ábyrgdin mótvægis keypara í fyrstu atlogu hjá seljaranum sjálvum.

- Spurningurin er so, um seljarin - sum sjálvur hevur keypt vørna frá einari heilsola ella framleiðara - skal bera ábyrgdina sjálvur, ella um hann kann skumpa hana víðari til heilsoluna ella framleiðaran. Er vit innan

fyrí eitt ára freistina í keypilógini, er ongin ivi um at ábyrgdin kann sendast víðari. Men tá ábyrgdin er íkominn av tvørandi ráðgeving og vegleiðing til keyparan, er tað ivasamt, um ábyrgdin kann skumpast víðari.

- Hóvuðsreglan er, at har sum ráðgevingsskyldan stóðar, stóðar ábyrgdin. Vanliga upplýsir framleiðarin um hvønn tekniskan forleika ein vora hevur. Í teimum fornum har onki er sagt um ár 2000 forleika ella trupulleikan, bendir nakað á, at ábyrgdin kann enda hjá framleiðaranum.

- Ikki er møgulegt við almennum gildi at siga hvør í vil bera figgarligu ábyrgdina av ár 2000 trupulleikanum. Omanfyri er í stuttum nortíð við nøkrum víðurskipti hesum viðvíkjandi. Ein í-tøkilig meting má tó gerast í hvørjum einstøkum fori. Er ein í iva um egin rættindi og skyldur kann tilráðast at ein sækir sær lögfrøðiliga ráðgeving, skrivir Anna Dam á heimasíðuni hjá Vinnuhúsinum.

